

# Selmeczbányai Híradó.

TÁRSADALMI HETILAP.

Megjelenik minden vasárnap.

Előfizetési árak:

Egész évre	4 frt.
Fél évre	2 "
Negyed évre	1 "
Egyes szám ára 10 krajczár.	

Felolós szerkesztő és kiadó:  
**VÖRÖS FERENCZ.**

Laptulajdonos:

**JOERGES AGOST özv. és Fia.**

A lapot illető szellemi közlemény, valamint az anyagi rész is a kiadóhivatatra ezüendő.

HIVATALOS HIRDETÉSEK DIJA:

100 szóig 2 frt., ezentúl minden megkezdett 100 szóval 50 lrral több

Magánhirdetéseik megállapodás szerint számíthatnak.

Nyílt-ter három hasábos sorért 10 kr.

**Bérelgdíj minden hirdetésért 30 kr.**

== Kéziratok nem adának vissza. ==

## Az iskola egészségügye.

II.

Az 1876-ban megteremtett és egészségügyünk emelésében korszakot alkotó közegészségügyi törvény áldásos hatása, már most minden irányban nyilvánul; azonban még számos és fontos intézkedésnek fogantatása hajtórészt szenved a köznépnek saját érdekei iránt tanusított indolentiájában és tudatlanságán. Így pl. a többi közt a nevezett törvény 20., 21., 22. és 23-ik §-ai azon kötelező intézkedéseket tartalmazták, hogy a 7 éven aluli gyermekek betegség esetében orvos által gyógykezeltesse. Es mégis mit látunk? Azt, hogy nemcsak nálunk, hanem széles e hazában majdnem mindenütt, a közigazgatási hatóságok erőlködése daczára, a törvény eme üdvös parancsa írott malaszt marad.

Népünknek a közegészségügy iránti érzéke csak ugy lesz felköltethető, az egészségügy tanainak csak akkor lesz meg általános jótékony hatásuk, ha köznépünk szellemi vagyonává válnak. ha a test és szellem egészsége, öntudatos eljárás és életmód által védve lesz.

Ezt azonban csak ugy érhetjük el, ha az iskola ezen ügyet teljes erővel felkarolja. Trefort, volt, vallás és közoktatásügyi miniszterünk elrendelte az egészségtan alapelemének az iskolában való tanítását és míg ez nem történik, addig közegészségi viszonyaink emelésére célzó minden törekvésünk teljes sikerrel koronázva nem lesz.

A tanítónak e tekintetben kettős a feladata:

1. Igyekezék elháritani mindazon hátrányokat, a melyek az iskolai életből kifolyólag, a felügyeletére bízott gyenge gyermekek testi és szellemi egészségét netán veszélyeztetik és

2. Törekedjék az egészségtan alapelemeinek a gyermekekbe való sikeres oltása által azokat népünk közvagyonává tenni, mert ez a betegség ellen a leghatásosabb módszer.

Külső káros behatások az emberi testre az élet egyik szakában sem bírnak oly mélyen ható befolyással mint a szervezetnek még idomítható, ellenállásra képtelen, az iskolai életnek megfelelő szakában. Akárhányszor találkozunk emberekkel, a kik egész életükre kiható, oly testi vagy szellemi fogyatkozásban szenvednek, a melyet az iskolában szereztek. Ilyen, iskolában szerezhető betegségek pl. a gerincoszlop elferdülése, a rövidlátás, emésztési zavarok, tüdőbajok, a hangszallagok betegségei, vérkeringési zavarok és heveny ragályos betegségek. A tanító azonban ezekkel szemben tehetetlen, mert mit használ az egészségtanunk legbetehtőbb tanítása, ha az iskolai épület, a tanterem berendezése, az iskolaterem ablakjai stb. az egészségnek homlokegyenest ellenkeznek.

E szempontból kiindulva a tanügy intéző hatóságainak figyelme a következőkre irányuljon:

1. Azon sajnós körülményeknél fogva, hogy az iskolai épületek és tanterem berendezése

csak igen ritkán és kivételesen történik orvosi szakközeg meghallgatásával — bár e tekintetben Hontvármegye tevékeny alispánja dícséretes példának jár elő, mert akárhányszor láttam őt az iskolát vizsgálni, ez mindig megyei főorvos közreműködésével történt — letéleg érvényesítsék befolyásukat arra, hogy az iskolai épület szerves anyagok bomlásai termékeivel telített talajra stüppedés ne építtessék.

Továbbá lehetőleg minden oldalról szabadon és csöndes környezetben álljon, hogy a nap sugárát az iskolai épület minden oldalát naponta legalább egyszer érjék.

2. A előadási terem hossza olyan legyen, hogy az utolsó padban ülő gyermekek a falitáblára írottat megeröltetés nélkül láthassák. Ha föltessük, hogy pl. a falitáblára írott betűk 3 cm., ugy a tanterem hossza lehet 10 méter.

A szoba mélységének, vagyis az ablakfal távolságának a szemközti levő faltól olyannak kell lennie, hogy az ablaktól legtávolabb ülők is elegendő világosságot kapjanak.

3. Az egészség ellen legnagyobbat attentátumot követünk el akkor, ha 1 tanteremre igen sok gyermekek zsufoznak. Egy gyermekre eső levegő szükséglet 5 m<sup>3</sup>. Ha feltesszük, hogy a tanterem hossza 8 m., a magassága 4 méter levegőköb-tartalma 320 köbméter lesz. Egy ily iskolateremben 64 gyermek fér el. Már most akárhány olyan tanteremben — tapasztalásom szerint — van 80 -100 tanuló is, hogy lehet ezen, a gyermekek egészségének komoly veszélyeztetését

## TÁRCZA.

### Piros pünkösödnek hajnalán . . .

*Piros pünkösödnek hajnalán  
Korán fel kelt két kis léány,  
Piros rózsát szedtek sokat  
Monyasszonyi koszorúnak.*

*Piros pünkösödnek hajnalán,  
Rózsát szedett két kis léány,  
S amint költözték az alatt  
Az egyikünk sírva fakadt.*

### Hó fedi el a vidéket . . .

*Hó fedi el a vidéket  
És az eget barna fátog,  
Szakadozik oszladozik,  
Néhol itt ott messze távol  
Szürke égen, fehér tájon  
Messze lenn a láthatáron  
Egy csillag ezüst sugára,  
Világít csak egymagába!*

*Hóval fűdött táj a szivem  
Borús kedvem téli napja  
Barna felhő ül szememen  
Sötét bálna: árnyalatja,  
Felhőkől ligült reményem  
Szép sugára csillag kéjben.  
Bár száz fahó száll elje  
Átsüt rajta tünde fénye.*

*Szilassy Iván.*

## Régi béli tudósítások.\*)

Inta: **TÖTTÉ BÉLA.**

(Kivül) Mademoiselle

Mademoiselle Clarisse de \*\*\*

in Pressburg

im Kloster der Hochw. Ursulinerinnen.

Tettes Takóts. Királys. Ur szives alkalmatosságával.

(Belső)

Tisza-Eszlár, le 23 janvier 1818.

Ma chère Cousine,

*Je suis heureux que le jour de votre fête me fournisse l'occasion de vous exprimer mes sentiments bien affectueux, et de vous faire parvenir les vœux que j'adresse chaque jour à la Providence pour votre bonheur. Votre cousine qui vous aime tendrement*

*Jeannette.*

(Egy külön nagy papiroson:) Édes jó kis Klariszom, ne haragudj hogy ez olyan tsuna irás és a' papiro gyűrődött de a' Spejzbán írom fizik mind a' tíz körmöm és minduntalan a' zsebenbe kell rejtenem leveleket mikor hallom a' Loti néni vagy a' Kultárné jöttét. Azi a' Frantzia levelet mint sejteted Monsieur Lemouton irattatja velem persze azt hiszi szegény hogy a' magam fogalmazása, de biz én a' Briefstellerből írtam ki mert nem lenne eideses a' fejemet törni mikor ugyis csak itt akarom neked a' szivem szerint meg mondani, hogy az Isten eitlesen edes kis Klariszom drága szívet kem és szerszél engemet.

De eztet nem tsak ezért írom, hanem azért is hogy le írjam neked a' tennap előtti nagy bált Kállón n ott voltunk mind tsudálatos volt én olyat álomba se lát-

\*) Kiss József „Hét” című szépirodalmi s művészeti hetilapjából.

tam igen jól mulattunk ez volt az én első bálom ott volt Jósika Miklós is és képzeld nekem a zsepét tette most jött ki a katonaságból. Szeretném tudni kedves Klariszom miért ne volna szabad nekem neked mindezt megírni mikor te tsak fel estendővel vagy fiatalabb énmállam, de okos vagy és tsak az a külömbég köztünk, hogy te az Apátzáknál nevelkedél én meg itthon és szeretném tudni, hogy miért ne mondhasam el ezeket neked mikor tégedet is tsak ugy el vittek volna a' bálba, mint engemet ha itt vagy és te is éppen oly jó mulattál volna. Fräulen Klöppspits meg Monsieur Lemouton ugyan adna nékem ha meglátán ez a' levelet. De az tsak tsizia szekirozás hogy én ne irbassam le neked a' tennapi bált jaj, de hol is kezdjem tsak!

Tudod János bátsinak Káhóban szép Kastélya van azzal a' híres Elysiummal olyan gyönyört kert hogy a' szegény Mária Antoinette Trianoni kertje sem volt külömb. Pomaranes és taitrom terem ottan Papagey madarak beszélnek a fákban közte a' ki hat nyelvet, is tud még Indianer nyelven is. Van ott Majom akkora, mint egy Granatéros de ezért eledelmes meg-süvegei a' Dámákat csak a' szegény Zbisko ur járta meg vele a' malheurje van hogy igen hasonlít a' Majomhoz és mikor a' bátsival az Elysium kertye-ben járt ettszer tsak leszalad a' fáru az a nagy ritka Majom és atyafiját sejtívén ő benne megéleli kebelere szorítja tsokolja és örömkönyveket hullat hogy hosszú idonek utána az ő familiájából valóra talalt. Szegény Zbisko hjába kiabálja Sola bizony! Diabolica mater! Apagye! a' majom tsak nem ereszi nem használ semmi debachálás semmi erőszak és a' jó tisztelőndő nem ugya le razzni a nyakáról az alkalmatlan kedveskedőt. A bátsi ugy katzagott hogy nyilalást kapott az oldalába végre hívta az inasokat a







— A gazdának legnagyobb szüksége van haszonállataira. Ennek természetes következménye, hogy már saját érdekében is azokat jó kondícióban kell tartania, megbetegedés esetében gyógykezelésnek és minél hamarabb hasznavehetővé tenni. De számtalan esetben lehetetlen a tavol lakó állatorvos tanácsát ideje korán kikérni okorok a gazda kitűnő hasznát veheti egy oly állatorvosi tanácsadónak mint a mió a Bornemissa Zoltán által írt „Állatgyógyászat” című munka, melynek második kiadása most jelent meg. Ezen kiváló munka, a legnagyobb elterjedtségnek örvend azért, mert benne nemcsak a kepzett állatorvos, de a praktikus gazda tanácsát is fölleli mindenki. Ezenkívül a bensőleg állandó gyógyszerek adagja és adagolási módja, valamint ideje mindenütt világosan és érthetően van kifejezve. A Bornemissa Zoltán „Állatgyógyászat”-ának egyetlen gazdánál sem volna szabad hiányozni, már ezért sem, mert az ára, mely 264 oldalnyi terjedelme dacára csak 1 frt 20 krtá van szabva. olyan, hogy minden rendli és rangu gazda megszerezheti azt. A most megjelenő második kiadás legjobban igazolja a munka kitűnő voltát, mely Lévai Mór könyvnyomdász kiadásában Ungvárt fog megjelenni, hol 1 frt 20 krért és 10 kr. bélyeg beküldése ellen kapható.

Nyiltter.

**Henneberg G.** (es. kir. udvariszállító) selymgyára Zürichben, privátmegrendelőknek közműveltenül szállít: fekete, fehér és színes selymzöveteket, méterenként 45 krtól 11 frt 65 krig postabér és vámmentesen, sima, esikok, kokszázott és mintázottakat, damasztot stb. (mintegy 240 különböző minőség és 2000 különböző szín s árnyalatban). Minták postafordulóval küldetnek. Svájcba címzett levelekre 10 kros és levelezőlapokra 5 kros bélyeg ragasztandó.

Hirdetések.

**Felhívjuk** a n. é. közönség becses figyelmét a következő hirdetésre.

A tisztelettel alant felsorolt selmezi üzleti üzletek és vállalatulajdonosok annak kiemlése mellett, hogy jutányos árak, szolid culans üzleti eljárás és pontos kiszolgálás mellett főtevékesük hEND a n. é. közönség teljes megelégedését kiért d. melhetti, ajánlják következő üzleteiben:

**Bachmann Nándor**, kovács műhelyét az Alsó-utazában fekvő saját (volt Kozák-féle) házban, mindenemű kovácsmunkáit olcsó és tartos kivitelben, minden e szakmába vágó javítások, stb. elfogadtatnak és kifogástalanul eszközöl-tetnek. Ugyanitt több tanácsos felvételre kerestetnek.

**Baker Alajos**, fényképzési műtermét és e szak-mábavagó felvételre saját házában.

**Bogya János**, Szent-Háromság téren levő bor-és sürcsarnokát, éttermét, mindig friss, kitűnő minőségű hordó, valamint palacszkóit, kiváló konyháját, természetes teher és vörösbort, stb.

**Filkorn Alajos**, fogorvos masseur és vizgyó-gyász, legutóbbi módszerét és természetes színi műfoglissal ellátott műfogakat, stb. saját házában.

**Földin János**, az alsó utazában Zlinsky-féle házban levő, a legnagyobb igényeket is kielégítő, elegánsan berendezett fodrásztermét, előzőeken, főmön kiszolgálással.

**Greguss Antal**, süfőházát, saját házában (Körház-utca), bolli helyiségét a Baumher-féle házban, rozs- és búza-kenyerét, mindenemű friss süteményeit, mandolás készre-sültjét, valamint káoszörményeit, stb.

**Óvá, Gulrich József**, a n. é. közönségnek becses figyelmébe ajánlja kőfaragó üzletét saját házában, Mindenféle kőfaragó munkákat, sírkövek, alabaszter, granit, syenit, kararai márvány és homokkőből, nem különben bármily árba jutányos árak mellett.

**Kachelmann Gáspár**, építész és bútorasztalos üzletét, a Szent-Háromság téren levő saját házában kész bútor raktárát, lakó-, étkező- és háloshobak teljes berendezését stb.

**Kralik Vilmos**, asztalos műhelyét saját házában, épület, bútor és minden e szakmába vágó munkáit. Felette olcsó árak tartásáért!

**Krause József**, templom berendezési műtermét. Templom berendezési munkák és templomfestések, kivétel vagy felújítás minden stílusban a leggyorsabbított legfinomabb kiállításig. Szentek szobrai fából, a legfinomab-ban festve és aranyozva. Szoba- és oztáglábfestés minden nemben legszolidab munká, merskelt árak mellett.

**Matzán Ferenc**, műbutor és épületasztalos üzletét, bolli, gyogyszertári és templomi berendezéseket, saját készítő-műhelyébe álló bútor, koporsó-raktárát, mindenemű szak-májába vágómunkáit.

**Picin Alajos**, alsó-útszai Scholcz-féle házban levő órák üzletét, mindenemű zseb, fali- és álló óráit, vala-mint a Hasch-féle aranyműves üzletét, a takarékpénztár tulaj-donát képezo házban.

**Polkorab József**, kamaraház melletti asztalos-üzletét és első központi díszmunkáit, rendező intézetét, koporsó raktárát és mindenemű a szakmájába vágó munkáit.

**Stanga Adolf**, első selmezbányai személyi és téherzállító üzletét. Alapítottát 1878. évben.

**Suhaj Peter**, férfi szabó, egyenruha és gyermek-dílytő készítő üzletét a városi lakó épületben. Választások szövetmunkák, különösen olcsó árak és legdrávasabba facon.

**Veltics György**, mécsalkészítő-üzletét, fő úzó mécs-sütemény, viaszgyertya, szarokfraklya, viaszszűz és templom-ár raktárát saját házában.

**Zanzotto Lajos**, feladó-piacon levő szoba és oztá-glába festő üzletét és minden e szakmába vágó díszes és izllesk kiállítású munkáit.

**Mindenemű köhögést** valamint minden katar. megbetegedéseit a legzó-szerveknek, gégebajoknak, a tüdőnek, nehéz lég-zéseket, szükimelliséget, asztmát, chnyalkósdást, górosis és szármáköhögést, rekedtséget, torokban érezhető esiklandózást a leggyorsabban gyógyítja az évek óta legjobbnak bizonyult, orvosi utasítás szerint készülő s orvosok által ajánlott

**„Szt.-György tea”** melynek doboza 50 kr., és a hozzávaló Szt.-György „Katarh” por, melynek doboza 50 kr. a részletes orvosi használati utasítással együtt. Hatása már néhány nap alatt érezhető. Két do-boznál kevesebb nem szállítatik.

Postai küldésnél 20 kr. számítatik a cso-magolásért és szállító levélet; megrendelés elfo-gad: a Szt.-György gyogyszertár Brésben V/2. Wimmergasse 33. Az öszseg postautalványon elől-egsen küldendő be.

1—28

**Arverési hirdetmény.**

A selmezi kir. járásbíróság mint telekkönyvi ha-tóság részéről közhírré tetetik, hogy Duriga Ignác és Buozsik Antóniaának a selmezi 1843 számú II. tjk. A 7 1 sor. 3159 helyr. szám alatt foglalt 14. számú II. ház és kertre 345 frt, 1361. számú tjk. A 7 2 sor 3169. helyr. számú kertre 15 frt. A 7 3 sor, 5311. helyr. sz. szántó és rétre 29 frt adó szerint megállapított becsárakban selmezi nebanknak 700 frt főke és járulékaiknak kielégítése végett arverési határnappal az 1894. évi február-hó 26-án reggeli 9 óra a selmezi kir. járásbíróóság mint telekkönyvi hatóságnaál a 15 nap alatti utóajlatnak feltartása mellett tűz-ték ki.

Kikiáltási árak 345 frt, 15 frt, és 29 frt. adó szerint megállapított becsárak.

Arverezni szándékozik tartoznak 345 frt, 15 frt, és 29 frt becsárak 10 % -át kész-pénz vagy óvadékképes értékpapirokban bánat-pénzül letenni.

Vevő köteles az ígért vételárt 90 nap alatt az ese-dékes 8 % kamattal selmezi kir. adóvalant mint bírói leteti pénztárral kerény mellett felfizetni.

Vevő az arverési eseklemény jogerőre emelkedése után haszonélvezethez lép, a tulajdonjog javára azonban csak a vétel felfizetése után hivatalból bekebelezetni fog.

**MÉRLEGE 1893-ik évre.**

Teher	Vagyón
Részvényrőke	500000
Tartalékrőke	2864
Befűtők	275762
Visszeshámolás	95574
Fel nem vett osztalék	45
Fűgő kamat	1340
Átmeneti kamat	1978
Nyereség átvétel 1892. évről	780-86
Tiszta nyereség 1893. évről	9113-99
	9894
	437460
	47

388448 09  
28941 27  
5094 25  
6508 16  
116 08  
441 04  
848  
7063 17  
437460  
47

Vevő köteles a megvett épületeket tűzárk ellen biztosítani. Ha a vevő az ígért vételárt nem fizetné, bármely érdekelt fél kerelmek folytán víz-arverés elrendel-tetni fog. Az arverési feltételeknek egyéb tűzetesebb pontjai Selmezbányára szab. kir. banyaváros tanácsnál és ezen eljáró telekkönyvi hatóságnaál megtekint hetők.

Selmezbányán, 1894. január 12-én.

Heyder, kir. bíró.

**„Nines többé köhögés!”**

Mell- és tüdőháj ellen.  
Dr. med. FAYKISS  
**Szepest Kárpáti**  
növénykirovata.

1 liter ára haszn. utasítással 75 kr.  
CZUKORKA 1 dobozzal 35 kr.,  
egy esomag 20 kr. THEA 1 esomag 50 kr., kis 25 kr. Tizenöt év óta legjobb eredménnyel használtak köhögés, rekedtség, katarrius, hóhkrut, nátház (influenza), szükimelliség, tüdőgyuladás stb. ellen. Eredetiben kapható Faykiss József „nagy Kristóf”-hoz címzett gyogyszertárban Budapesten. Raktárak: Török József gyogyszerszél Budapesten, király-utca 12. és minden vidéki gyogyszertárban.

Raktár Selmezbányán:  
Sztankay F. és Margótsy J. urak gyogyszertárban.  
Postai megrendelések azonnal eszközöltenek.

CACAO-CHOCOLAT  
**MAESTRANI**  
(ST. GALLSUISSE)  
OLCSÓ ÁRAK, KÖNNYEN OLDHATÓ  
**CACAO**  
2—12  
LEGFINOMABB MINŐSÉG.

**Kiadó lakás.**

A helybéli Kablich-féle 94 III. sz. ház első emeletén levő 8 szoba s a meg-felelő mellékhelyiségekkel álló lakás, kivánat szerint egészenben vagy két részben, f. évi augusztus-hó 1-től bérbé adó. Köztelebbi megtudható Schusztar Lajos nyug. városi rendőrkapitánytól, lakik 92 III. sz. házban.

1-3

1-4

Selmezbányán, 1893. december-hó 31-én.  
Gamma Gyözö, könyvelő.  
Hell Jakab, igazgató és elnökhelyettes.  
Richter Károly, pénztáros.  
A fő- és segédkönyvekkel megegyezőnek találta:  
A felügyelő bizottság:  
Wagner József, f. b. elnök  
Kőrös László, f. b. tag.  
Együttal van szerencsénk a n. é. közönség tudomására hozni, hogy az intézet betétek után 5% azaz öt százalékos kamatot fizet és a kamataadókat is viseli.